

KAJ ŠE POVEDATI O PRIJATELJSTVU

Andrej E. Skubic: *Ne bi smel odpreti tistih vrat/Babi nima več telefona/Golazni iz omare.* Ilustracije Tanja Komadina. Mladinska knjiga, Ljubljana 2018 (Zbirka Trio golaznikus).

Vsakokrat, ko se napove nova knjižna zbirka, vznemirjeno čakam in se sprašujem, kakšna bo – fantastična ali realistična, divja ali bolj umirjena, nenazadnje: dobra ali slaba? In potem, ko je nekaj knjig zunaj, skrbno preverjam, kako uspeva avtorju (in ilustratorju) – so naslednice prve knjige prav tako domiselne in sveže, je tempo enak ali popušča (v kolikor je prva knjiga obetavna), so boljše (v kolikor je prva knjiga neobetavna), kako se med seboj sestavljajo itd. Radovednost je toliko večja, če se s prvo knjigo iz zbirke hkrati napoveduje prvenec za otroke sicer prekaljenega avtorja. Z napovedjo Tria Golaznikusa nisem bila podrobno seznanjena, slišala sem le, da pripravlja Skubic nekaj za otroke in po imenu zbirke sklepala, da bo zavila v fantastične vode, pri čemer bo imela nekaj vloge (mr)golazen, kakršnakoli že. Pomota! Skubic ostaja v realističnih okvirih; sicer je golazen ves čas prisotna, ampak predvsem v podobi. Na veznih listih, na naslovnih straneh za posamezna poglavja, golazen v različnih oblikah je posejana tudi med besedilo. Je torej nekakšen likovni povezovalni element, sicer pa plod domišljije enega od glavnih junakov, ljubitelja golazni in prikazni, ki z njimi polni šolske zvezke oziroma vse, kar mu pride pod roke.

Prvi dve knjigi sta izšli lansko leto, tretja pa letos, pri čemer prva, z izjemno posrečeno izbranim naslovom (*Ne bi smel odpreti tistih vrat*), ki kar kliče po tem, da odpremo knjigo, deluje predvsem kot ekspozicija – v njej se šele na koncu sploh sestavi naslovni trio (ki je na naslovnici in notranji naslovnici

pisan z malimi začetnicami, torej trio golaznikus, sicer pa z velikimi), sicer pa se ukvarja predvsem s prijateljstvom, kar se sodeč po treh knjigah izkaže za naslednjo rdečo nit. To kajpada zveni znano, konec koncev v večini otroških in mladinskih knjig prijateljstvo igra pomembno vlogo, vendar se ga Skubic loti drugače. Sploh v knjigah za najmlajše prijateljstvo običajno ni problematizirano, tu pa je ravno obratno – ves čas je na preizkušnji, odnosi med liki so zelo dinamični. Izhodiščna situacija, v kateri imamo na eni strani fanta, Tomaža in Liama, na drugi pa dekleta, Petro, Julijo in Lijo, se kmalu spremeni, saj Lija, opisana kot razredna grdula in čudakinja, »prestopi« k fantoma. Po eni strani izstop iz skupinice deklet ni težak, saj se Petra in Julija do Lije obnašata grdo (Lija se zelo jasno zaveda, da jo hočeta v svoji družbi samo zato, da ob njej izpadeta večji frajerki), po drugi strani pa tudi pristop k fantoma ni najlažji, saj je tudi med Tomažem in Liamom napeto. Na koncu se le vse izide v prijateljski trio in teren za skupne podvige je pripravljen. V drugi knjigi se trojica zabava s klicanjem neznanih telefonskih števil, kar je, no, ja, zguljena fora, ki pa jo morajo dati čez očitno vsi mlajši osnovnošolci in bo morda za bralce le nekaj novega; in treba je reči, da postane čisto zabavna, ko od klicanja predsednika preidejo do klicanja superjunakov, pri čemer Peter Klepec dovolj nevsiljivo poskrbi še za promocijo branja. A tudi v tej knjigi ne poteka vse gladko, na bralčevo srečo, seveda. Spet se zalomi med Tomažem in Liamom, ob čemer pride na plano Liamovo otroštvo in njegov odnos do pokojne babice, ampak na koncu spet zmaga prijateljstvo: »Moraš najti točno prave besede, točno pravi glas, točno prave stvari, da poveš tako, da te bo tisti drugi razumel. Drugače se lahko čisto brez veze skregaš.« Tudi tretja knjiga temelji na že videnem (in verjetno v otroštvu tudi preizkušenem),

in sicer na nastavljanju »pošasti« oziroma lutk, narejenih iz oblek, dek, blazin ipd., kar pa spet ni minus. Prvič – bralci pričujočih knjig se morda z njimi še niso srečali, in drugič, tudi če so se, so v zgodbi čisto zabavno uporabljene, predvsem pa na videz nedolžne potegavščine spet pripeljejo do napetih odnosov ...

In ravno v tem se skriva odlika Skubičevega pisanja; za vsakdanje pripetljaje skriva resne stvari, torej predvsem prevpraševanje prijateljstva, a tudi marsikaj drugega. Tuj mu ni niti blagi humor (»Čeprav mu je mama povedala, da človek brez matematike v življenju ne more doseči nič in da lahko tudi kar umre, je premišljeval o tem, če ne bi mogoče rajši umrl že kar zdaj, da mu ne bi bilo treba delati te naloge.«), odnosi med otroki in med otroki ter odraslimi so opisani psihološko prepričljivo, prepričljivi so tudi dialogi, jezik je nasploh jasen in ravno prav živahen, torej zelo ustrezen za starost bralcev, ki so jim knjige namenjene. To naj bi bili, tako na ovitku, otroci od šestega leta dalje (glavni junaki so sicer osemletniki), zbirka je lahko torej uvod v branje ilustriranih knjig, tj. bralni stopnji po slikanicah. Ob branju sem nekajkrat pomislila na zbirko Lumpi Toma Kočarja; slednja je sicer bolj zabavna in bolj divjaška, a tudi precej bolj površinska, medtem ko je Skubicu uspelo združiti dvoje – dovolj zanimive, včasih tudi zabavne prigode, ki jih uspe podložiti z materialom za razmislek in morebiti tudi za pogovor.

Nekaj likovnih značilnosti sem že omenila, a nameniti jim moram še nekaj vrstic, saj so vse tri knjige po likovni in oblikovni plati resnično kakovostne in premišljeno zastavljene ravno za pričakovano starostno stopnjo bralcev. Naslovnice, na katerih iz črnega ozadja sije bel napis trio golaznikus in kjer

omenjeno ostro črno-belo kombinacijo otopli glavna trojica, oblečena v živahne barve, nedvomno pritegnejo pogled. Na veznih listih nas pričaka prva golazen, to je gusarski pajek (ali, če hočete, pajek gusar), ki je, kot da bi bil narisana na list iz zvezka; podlaga je v vsaki knjigi druge barve, usklajena s knjižnim hrptom. Taisti pajek nas pričaka tudi na vsaki strani, ki kot samostojna celota predstavlja naslov poglavja – pajkova poza in obrazna mimika vsakič nakazujeta vsebino oz. prevladujoče občutje, ki prežema določeno poglavje (npr. strah, jezo ...). Vsako knjigo uvaja ena dvostranska ilustracija, ki ji sledi dinamična izmenjava enostranskih, polstranskih in vinjetnih (vse so črno-bele s sivinami), ki poskrbijo za ustrezno »razbijanje« besedila na obvladljive koščke, ki bralcu ne vzamejo poguma; nekatere nam pokažejo dogajalni prostor, druge izkoristijo obrazno mimiko in telesno držo za prikaz čustvenega stanja junakov, tretje, predvsem vinjete pošasti, ki oponašajo otroško (torej Tomaževo) risbo, pa so posrečen odmev vsebine.

Zbirka Trio Golaznikus je torej v vseh pogledih narejena premišljeno in privlačno; ni sicer izjemno udarna, a ji (to) nič ne manjka, pravzaprav je njen adut, njena posebnost ravno prizemljenost. Skubic se je torej izkazal tudi kot pisatelj za otroke, njegova zbirka pa je nov dokaz, da je naša mladinska književnost tudi na področju knjižnih zbirk močna, pa naj gre za realistično ali fantastično zastavljene, osredotočene na točno določeno temo (npr. hišni ljubljenci) itd; spomnimo se npr. Anice in Čudežne bolhe Megi Dese Muck, Mice pri babici Andreja Predina ... Radovedno torej pričakujemo četrto golazniško knjigo.

Gaja Kos